

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНЬСЬКОГО»
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІВДЕННО-УКРАЇНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ПІВДЕННО- УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

14-15 грудня, 2022 р.

м. Одеса





***Всеукраїнська науково-практична
конференція
студентів та молодих вчених
із міжнародною участю***

Програма та матеріали виступів учасників

***ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ***

2. Краснова О.В., Лидерс А.Г. Соціальна психологія старіння: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. М., 2002.
3. Піменова О. Старіння людини в сучасних умовах: особливості та перспективи для активного довголіття. Соціологічні студії, №2 (15), 2019. С. 30–34. URL: <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2019-02-30-34>
4. Краснової О. В. Соціально-психологічна робота з людьми похилого віку: досвід Кузбасу: навчально-методич. статей. М., 2002. С. 21.

*Казначесва Людмила,
кандидат історичних наук,
доцент, кафедра івент-індустрій,
культурології та музеєзнавства*

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна

ФОРМУВАННЯ *SOFT SKILLS* У МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ МУЗЕЙНОЇ СФЕРИ

Нині Україна переживає складні часи й історичні випробування – вона бореться за свою незалежність та достойне життя в європейській спільноті. Після нашої перемоги у цій війні наша країна потребуватиме фахівців, які відроджуватимуть усі галузі – освіту, науку, культуру. Потреба у висококваліфікованих спеціалістах поглиблюється ще й тим, що світ, в якому ми живемо, надзвичайно швидко змінюється, з кожним роком стає непередбачуваним.

За однією з версій сучасних дослідників, люди живуть і працюють сьогодні у так званому VUCA-світі (VUCA world). Це акронім англійських категорій *volatility* (нестабільність), *uncertainty* (невизначеність), *complexity* (складність) та *ambiguity* (неоднозначність). Тобто, саме ці характеристики визначають наш з вами сьогоднішній світ [5]. Розпочалися ці процеси в середині ХХ ст. з інтенсивним і доволі агресивним розвитком та впливом на усі сфери життя інформаційно-комунікативних технологій. Ситуація посилилася з глобалізацією медіатехнологій, передусім на основі Інтернету.

З'явилися нові сфери людської діяльності – креативна економіка, кіберекономіка, постійно модернізується технологічний сектор та людиноорієнтований сервіс. Отож, світ змінюється і змінюються вимоги до сучасної людини. На багатьох міжнародних майданчиках відшуковується відповідь на складне питання: яким потрібно бути фахівцю у найближчому майбутньому, щоб бути конкурентноспроможним, успішним, затребуваним на ринку праці, якими навичками потрібно володіти?

Узагальнюючи навички як поєднання знань та умінь, які отримала людина упродовж життя, їх поділяють за різними характеристиками – когнітивні та практичні; технічні, людські (соціальні) та концептуальні;

навчальні, навички грамотності, соціальні та особистісні тощо. Однією із класифікацій є поділ на так звані жорсткі чи тверді навички – *hard skills* та м'які або ж гнучкі навички *soft skills*.

Так звані *hard skills* – технічні або професійні навички, пов'язані з діяльністю в галузі певних технологій, це основа певної професії. Ці навички, як правило, стійкі, вимірні, вони входять до переліку вимог, викладених, приміром, у посадових інструкціях, їх легко розкласти на ряд простих і кінцевих операцій. У майбутніх працівників музейної сфери, враховуючи сучасний компетентнісний підхід, має бути сформована низка навичок, викладених у відповідних Стандартах вищої освіти України для двох рівнів (бакалаврський, магістерський). У них вказано вимоги до освітніх програм вищої освіти, котрі є спільними для усіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності [1, с.2]. При цьому важливо, що фахові навички майбутніх працівників музейної сфери сформульовані у переліку необхідних компетентностей (інтегральної, загальних та спеціальних або фахових) та програмних результатів навчання.

Поруч із вказаними компетентностями майбутній фахівець музейної сфери повинен володіти і так званими *soft skills* - їх ще називають соціальними, універсальними, гнучкими або ж м'якими навичками. Цікаво, що за даними багатьох аналітиків саме вони є серед найбільш затребуваних навичок сучасної людини. Так, дослідження, проведені у провідних університетах світу, засвідчили, що довготривалий і стабільний успіх керівників компаній в роботі на 75-85% визначається саме м'якими навичками (*soft skills*) і тільки на 25-15% відповідно – твердими навичками (*hard skills*) [2].

Про *soft skills* вперше почали говорити в середині 60-х років ХХ століття: тоді це поняття використали в армії США, аби розмежувати вміння і знання солдатів. І поступово ця практика розмежування розповсюдилася на інші галузі людської діяльності. В наукових роботах поняття *soft skills* починає входити у 90-ті роки ХХ століття. До нього спочатку звертаються американські та німецькі фахівці в галузі управління, пізніше воно з'являється в працях представників бізнесу та освіти.

Класифікацій *soft skills* є чимало, і їх важко вкласти у якісь чіткі межі. Тому спробуємо радше окреслити основні їх напрями. Найперше, говорячи про м'які навички, варто вказати на комунікативні навички – широке поняття, що включає в себе вміння думати, вміння висловити свою думку, володіння вербальними та невербальними навичками, вміння слухати і вміння чути, володіти емпатією, мати знання з багатьох людиноорієнтованих дисциплін. І це – далеко не увесь перелік умов ефективної комунікації. Важливою вона є й у кооперації та командній роботі, що включає в себе вміння комунікувати, вміння працювати в команді, вміння шукати спільну мову, йти на компроміс. Окремо варто сказати про важливі навички комунікації у сучасному комп'ютеризованому світі, зокрема у соціальних мережах, або ж комунікацію з віддаленим конференц-зв'язком.

Поруч з комунікативними навичками, здатністю успішно й ефективно взаємодіяти з людьми або різними групами, досягаючи поставлених цілей, варто назвати емоційний та соціальний інтелект, що часто об'єднують в так звані соціальні навички. Емоційний інтелект сприяє усвідомленню власних емоцій та емоцій оточуючих, допомагає розумітися на власних та чужих почуттях, дозволяє рахуватися з тими, хто поруч, і, як результат, будувати з ними якісні стосунки на основі довіри та емпатії. Щодо соціального інтелекту, то тут важливим є вміння соціально продуктивно взаємодіяти у відповідності до ситуації, прогнозувати міжособистісні відносини. Сьогодні соціальний інтелект є дискусійним поняттям і водночас вважається однією з найбажаніших м'яких компетентностей для сучасних людей.

Важливою навичкою сучасної людини є креативність як здатність продукувати інноваційні та корисні ідеї. Вона формується і розвивається за умов реалізації власного творчого потенціалу, генерування цікавих інноваційних ідей, нестандартного мислення та розширення власного світогляду і фантазування [2].

Критичне мислення як здатність системно аналізувати і оцінювати зв'язок між частинами цілого та їх якісні характеристики, як уміння розв'язувати проблеми є також необхідним для сучасної людини. Воно формується у процесі здобування нових знань та їх відтворення, розробки та розвитку нових ідей, перевірки гіпотез, аналізу й пошуку пояснення процесам та явищам, що відбуваються навколо, розв'язування логічних завдань тощо.

Чимало сучасних дослідників вважають, що наша здатність досягати успіху в різних сферах залежить найперше від фундаментальних характеристик особистості, бо саме ці характеристики визначають, як людина живе і діє. Вкрай необхідними для сучасної людини у світі, що постійно змінюється, є навички навчання, тобто – вміння вчитися. Саме навчальні навички допомагають адаптуватися до змін, до робочого середовища та вдосконалювати свої знання, вміння і компетентності. І важливим у цьому контексті є момент самонавчання та саморозвитку. Вони формуються і розвиваються тоді, коли людина цікавиться знаннями, має бажання їх всотувати, володіє високою для цього мотивацією. Для цього потрібно «прокачувати» особистісні навички – якості людини, які певним чином характеризують її особистість. До таких навичок можна віднести гнучкість, стресостійкість, адаптивність, ініціативність, відповідальність, емоційну стабільність, позитивне мислення, ораторські здібності, високий рівень самоорганізації, мотивація, управління часовим ресурсом.

Названі навички перегукуються з так званими екзистенційними навичками, об'єднаними у чотиришарову модель навичок поруч з контекстними (вузькоспеціальними), кросконтекстними та метанавичками. Згідно цієї моделі, екзистенційні навички знаходяться на самому глибинному рівні і можуть бути універсально застосовні упродовж усього життя та в різних життєвих контекстах особистості. Вони включають в себе здатність ставити

цілі і досягати їх (сила волі), самосвідомість та здатність до саморефлексії (усвідомленість, метапізнання), здатність вчитися та перевчатися (саморозвиток). Екзистенційні навички, на думку дослідників, є основними, адже саме вони визначають характер людини, і метанавички, які формують нашу здатність оперувати оточуючим і внутрішнім світом [3].

Ми живемо в епоху панування технологій, у так званому інформаційному суспільстві. Де основною цінністю називають вже не засоби виробництва, не землю, не людський ресурс, не корисні копалини, а інформацію та володіння нею [4]. Тому такі навички, як медіаграмотність, цифрова грамотність є вкрай необхідними. Медіаграмотність та цифрова грамотність – навички, які допомагають розрізняти факти, публікувати інформацію, створювати технології, визначати достовірність джерел та інформації. Важливим є систематична критична оцінка інформації із використанням різних інструментів оцінювання. Сучасній людині потрібно вміти аналізувати медіапростір та медіапродукти, відповідально ставитися до медіаспоживання, шукати посилання на першоджерела, знати і вміти використовувати ресурси для перевірки інформації. В контексті навчальних навичок також варто не забувати про необхідну сьогодні безпеку в онлайн-просторі, захист персональних даних, конфіденційність, кібербулінг та протидію різним видам насильства в інтернеті [НАВЧИКИ].

На кафедрі івент-індустрії, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету у процесі підготовки фахівців музейної сфери першого (бакалаврського) рівня здобувачам вищої освіти запропоновано дисципліни, що забезпечують формування відповідних компетентностей та програмних результатів, зокрема й навичок *soft skills*. Це дисципліни основного та вибіркового блоку «Тренінг ділових комунікацій», «Теорія і практика ефективної комунікації», «Ораторське мистецтво», «Творчий менеджмент», «Технології особистісної ефективності», «Іміджологія в музейній сфері», «Тайм менеджмент», «Музейні візії сучасності» та інші.

Отже, поруч із фаховими знаннями та професійними навичками майбутнім працівникам музейної сфери вкрай необхідне формування так званих м'яких навичок – *soft skills*, які допоможуть забезпечити фахівцям високу продуктивність праці, самореалізацію та успішність.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/2020-metod-rekomendacziyi.docx
2. Навички XXI століття та умови їх формування і розвитку. URL: <https://dismp.gov.ua/navychky-khkhki-stolittia-ta-umovy-ikh-formuvannia-i-rozvytku-dlia-molodi/>
3. Ушно І.М. Метанавички як лідерський імператив. URL: <http://195.20.96.242:5028/khkdkak->

xmlui/bitstream/handle/123456789/1216/%D0%A3%D0%A8%D0%9D%D0%9E%20%D0%86..pdf?sequence=1&isAllowed=y

4. Харарі Ю.Н. 21 урок для 21 століття. Київ: BookChef, 2018.
5. VUCA-World. URL: <https://www.vuca-world.org/>

Масюк Іванна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 034 «Культурологія»
Науковий керівник: **Казначесва Людмила,**
кандидат історичних наук, доцент,
кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства
Рівненський державний гуманітарний університет, м.Рівне, Україна

ПОНЯТТЯ ТА СПЕЦИФІКА ФОЛЬКЛОРУ

Невід'ємною та багатющою частиною української культури є фольклор. Під поняттям фольклору розуміється усна народна творчість, народна словесність, яка з'явилася дуже давно, ще тоді, коли людина почала спілкуватися з собі подібними і використала для цього власну фантазію й образність.

Даний термін був запропонований 1846 року Вільямом Томасом, який прагнув створити загальний термін, щоб охопити багаті усні традиції культур у всьому світі. Термін фольклор (*Folklore*) утворився зі злиття двох слів: «folk» – «народ» і «lore» – знання або мудрість. Тлумачення фольклору досить різноманітне, і що саме підпадає під цю категорію, досить умовно. Проте, основним критерієм виступає даний фактор: щоб вважатися фольклором, щось повинно бути передано усно через кілька поколінь, приміром притча, казка чи пісня [1].

Одним із перших дослідників в Україні, який певною мірою використовував фольклор у своїх працях, був відомий філософ і письменник Г. Сковорода. Цей видатний український філософ наголошував на важливості виховних впливів усної народної творчості у житті українського народу, зазначав що усна народна творчість має неабиякий вплив на виховання дітей та життя суспільства загалом [1].

На початку XIX століття у Німеччині відомі збирачі казок брати Грімм почали збирати усну народну творчість своєї країни та видавати її в друкованому вигляді. Вони видавали казки, оповідання, легенди, і тим самим здобули велику популярність. В той же час відбувається зміна мистецького спрямування у Європі, з'являється напрямок романтизму, який не оминув і Україну. Саме тоді багато авторів та дослідників почали проявляти великий інтерес до фольклору.